

МЕЖДУВЕДОМСТВЕН СЪВЕТ ЗА КАДРИТЕ В ТУРИЗМА
МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

ПРОТОКОЛ

**ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕН СЪВЕТ ЗА КАДРИТЕ В
ТУРИЗМА (МСКТ),**

ПРОВЕДЕНО НА 16.05.2016 г. – 13.00 ч. – гр. София

Поканени: 43 членове на МСКТ, вкл. председател и заместник-председател

Присъствали:

1. Николина Ангелкова, министър на туризма;
2. Ирена Георгиева, заместник-министър на туризма и председател на МСКТ;
3. Лилия Спасова, държавен експерт, в отдел „Регулиране на туристическите дейности“, Главна дирекция „Туристическа политика“; секретар на МСКТ
4. доц. д-р Николай Димитров Овчаров и заместващ: д-р Аксилия Бутева главен експерт, дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“ - представители на Министерството на културата;
5. Елка Димитрова, директор дирекция “Политика на пазара на труда и трудова мобилност“
6. Камелия Колева, началник отдел, дирекция „Достъп до образование и подкрепа на развитие“, представител на Министерството на образованието и науката;
7. Жечо Жечев, старши експерт, дирекция „Икономически политики за насърчаване“, представител на Министерството на икономиката;
8. Таня Патрикова, старши експерт в Главна дирекция „Контрол на пазара“, представители на Комисията за защита на потребителите;
9. Надежда Богданова, главен експерт в главна дирекция „Услуги по заетостта“ - представител на Агенцията по заетостта;
10. Емилияна Димитрова, председател на Националната агенция за професионално образование и обучение /НАПОО/ - председател на НАПОО;
11. Методи Бунджулов, директор на дирекция „Правно-административни дейности, управление на собствеността и бюджет“ – представител на Центъра за развитие на човешките ресурси;

12. Проф. д-р Димитър Тадаръков, ръководител катедра „Икономика на туризма“ и заместващ: доц. д-р Ася Пенчева, преподавател в катедра „Икономика на туризма“ – представители на Университет за национално и световно стопанство.
13. Доц. Д-р Милена Темелкова – представител на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“;
14. Доц. Д-р Преслав Димитров, ръководител катедра „Туризм“ и декан на Стопански факултет при ЮЗУ и заместващ: проф. д-р Мария Кичева, ръководител на катедра „Икономика“ – представители на Югозападен университет „Неофит Рилски“ Благоевград;
15. Доц. Д-р Братой Георгиев Копринаров, представител на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ Бургас;
16. Проф. д-р Иван Марков, представител на Великотърновски университет „св. Св. Кирил и Методий“;
17. Проф. д-р Соня Докова, ръководител катедра „Туризм“, представител на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“;
18. Доц. Д-р Красимир Александров, катедра „Туризм“, представител на Аграрен университет Пловдив;
19. Проф. д-р Ренета Божанкова, заместник-ректор по учебната дейност на ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ и заместващ: проф. д-р Васил Маринов – представители на Софийски университет „Св. Кл. Охридски“;
20. Проф. д-р Стоян Петков Маринов, представител на Икономически университет – Варна;
21. Доц. Д-р Стоян Киров, представител на Колеж по туризм – Благоевград;
22. Станислав Новаков, член на УС на Палатата и изпълнителен член на СД „Хотели мениджмънт 2003 - холдинг“, представител на Българска търговско-промишлена палата;
23. Людмила Ненкова, зам.-председател на УС на Българска хотелiersка и ресторантьорска асоциация /БХРА/, колективен член на Конфедерация на работодателите и индустриалците в България /КРИБ/, представител на Конфедерация на работодателите и индустриалците в България.
24. Марияна Добрева, заместник-председател на Български съюз по балнеология и СПА /БУБСПА/, представител на Български съюз по балнеология и СПА;
25. Доц. Борис Генадиев Гълъбов, представител на Българска стопанска камара;

26. Лилия Петкова, член на УС на Независима синдикална федерация на търговията, кооперациите, туризма и услугите, представител на Конфедерация на независимите синдикати в България (КНСБ);
27. Мариан Беляков, изпълнителен директор на „Пампорово“ АД;
28. Гл. ас. Д-р Димчо Тодоров – Председател на УС на Българска асоциация на експертите в туризма /БАЕТ/, представител на БАЕТ.;
29. Нели Христова, председател на НФ „ТУКОТ“, представител на КТ „Подкрепа“;
30. Малинка Маринова – Председател на Асоциация на училищата по ресторантьорство и хотелиерство в България (АУРХ) и директор на ПГ по туризъм „Алеко Константинов“ – гр. Плевен, представител на АУРХ;
31. доц. д-р Ирена Емилова, представител на Нов български университет;
32. проф. д-р Стоян Маринов и заместващ: Десислава Николова Филчева – представители на Асоциация на индустриалния капитал в България;
33. Атанас Димитров, член на УС на Българска хотелиерска и ресторантьорска асоциация (БХРА), заместващ Соня Спасова, главен секретар на БУБСПА – представители на КРИБ;
34. Гина Шоева, представител на Национална асоциация за детски и младежки туризъм;
35. Кремена Минчева, мениджър човешки ресурси – представител на „Албена“ АД;
36. доц. д.к.п. Соня Вардинова Милева – Божанова, представител на Международно висше бизнес училище.
37. Стоян Лазаров, председател на УС, представител на Българска туристическа камара

Отсъствали членове:

1. Мая Никовска, началник на отдел „Регулиране на туристическите дейности“, Главна дирекция „Туристическа политика“
2. Проф. д-р Йорданка Алексиева, ръководител на катедра „Хранене и туризъм“, представител на Университет по хранителни технологии;
3. Атанас Димитров, член на УС на Българска хотелиерска и ресторантьорска асоциация (БХРА), представител на КРИБ;
4. Аспарух Мачирски, представител на Сдружение „Българско еки училище“;

5. Светлана Атапасова, председател на УС на българска асоциация на туристическите агенции (БАТА);
6. Свидна Динева, член на УС на Асоциация на българските туроператори и туристически агенти (АБТГА);
7. доц. Златка Григорова – Висше училище по агробизнес и развитие на регионите (ВУАРР), представител на Тракийски туристически район.
8. Веселин Вълков, зам.-председател на УС, представител на Асоциация на екскурзоводите в България

Присъствали външни лица:

1. Милан Мартинов, директор на д-я ВОП
2. Венелина Червенкова, държавен експерт, отдел АППТ, главна дирекция „Туристическа политика“;
3. Елена Костова, старши експерт, отдел РТД, главна дирекция „Туристическа политика“;
4. Доц. Бистра Димитрова, представител на НСА „В. Левски“

Откриване на заседанието

Заместник-министър **Ирена Георгиева** откри заседанието като приветства участниците и даде думата на министър Ангелкова.

Министър **Николина Ангелкова** изказа задоволство, че след близо година усилия и непрекъснати срещи с бранша стартира първото заседание на Междуведомствения съвет за кадрите в туризма, в който са взели участие 43 члена от различни заинтересовани институции, бранша, министерства и др. Тя заяви, че в съвета ще се обсъждат не само проблеми, но и ще се намират и съответните решения, тъй като въпроса за кадрите в туризма е от особено значение. В тази насока министерството и държавата ще подкрепят всички усилия, но е необходимо заедно да се обсъждат и предлагат решения съгласно конюнктурата на пазара. Министърът добави, че за година и половина са проведени много срещи с туристическия бранш и на всяка среща, основният поставян проблем е бил липсата на достатъчно подготвени кадри в сектора. Тя подчерта, че данните показват, че няма устойчивост в наемането на екипи и текучеството постоянно се увеличава заради сезонността в сектора. Допълни още, че

именно затова е иницирано създаването на съвета като консултативен орган с представители на всички ангажирани институции и организации, който да стане обща платформа за дългосрочни решения.

По думите на **министъра** държавата може да формира политиките и да осъществява контрол върху нормативната рамка, но не може да свърши работата на бизнеса. Тя изказа готовност за съдействие и сътрудничество по всякакъв полезен начин. Тя акцентира, че съветът ще набелязва оперативни мерки, ще обсъжда проблеми, ще събира и анализира информация за свободното движение на работниците и служителите, трудовата заетост и равнището на доходите. Чрез създаването му ще се осигури необходимата координация за успешната реализация на програми и политики за насърчаване на заетостта, обучението, квалификацията и преквалификацията на работещите в отрасъла.

Министърът предложи съветът да заседава веднъж в месеца. До 10 юни неговите членове ще изпратят мнения по проекта на правилника за работата му, както и предложения за обособяване на тематични групи по най-срешните проблеми.

Г-жа Георгиева заяви, че всички членове на съвета са получили заповедта за състава на съвета и правилника за неговата дейност. Тя добави, че в срок до 10 юни всеки, който има предложения и въпроси по него ще има възможност да ги изпрати. Тя предложи да бъдат обособени 3 тематични групи за по-голяма оперативност, предвид числеността на съвета.

Професор **Тадарьков** от своя страна приветства решението за създаване на съвета и отбелязва, че през последните 20 години туризмът натрухва 18 млрд. евро инвестиции в България и годишно около 1000 – 1200 човека в сферата на висшето образование като кадри. Голяма част от кадрите са заети в други направления, и равносметката е 12 хил. човека за 20 години. Като първо предложение към министър Ангелкова той апелира МТ да се пребори в МОН за двойно увеличение на студентите - висшестепни в сферата на туризма.

Г-н Преслав Димитров потвърди казаното от проф. Тадарьков, той добави, че по-голямата част от завършващите заминават за чужбина и няма как да се задържат на пазара на труда с ниските заплати, които се осигуряват в сектора. Като второ, той

заяви, че е необходимо да се помисли за по-голяма гъвкавост между системата на висшето и средното образование. На трето място постави необходимостта да се работи по политиката на задържане на кадрите в туризма и политиката по въвеждането им в работното място, тъй като бизнеса иска готови кадри, които направо да започнат работа.

Професор Овчаров отбеляза, че туристическия сезон започна, а наред с това не е спирал сезонът за културния туризъм. Той съобщи, че за месеците март и април е отчетел висок брой посетители, което го прави оптимист, че и за летния сезон ще е успешен. Бе повдигнат въпросът за археологичния туризъм и връзката му с музеите. Той допълни, че в момента музеите изнемогват. Проф. Овчаров коментира и необходимостта от контрола върху екскурзоводите в страната.

От своя страна **министър Ангелкова** заяви, че е приета наредбата, регламентираща дейността на екскурзоводите и към момента наредбата е в транзитен период. До момента са подадени около 800 заявления за вписване на екскурзоводи в НТР.

Г-н Димчо Тодоров изказа мнение, че нямаме структура на образованието, не се знае къде и кой какво точно обучава. Студентите във висшето образование основно се обучават за мениджъри и липсва подготовката на обслужващия персонал – например сервитьори. Той добави, че относно средното образование има много приказки, но малко конкретика, за разлика от практиката в чужбина. Той даде за пример съезавършване на средното образование и директно записване на мениджърска специалност в туризма. Относно преподавателите отбеляза, че преподават без да имат практическа подготовка – „не са стъпили в хотел“. Той запитва защо в България няма специализирани хотелиерски училища.

Г-н Веселин Василев, представител на Национален орган на електрическата мобилност, прикани първо да се обърне внимание на чистотата на курортите.

Г-н Стоян Лазаров, БТК, поздрави г-жа Ангелкова за създадения съвет. Той повдигна въпросът за състава на съвета и че хубаво би било да има 5 – 6 заместник-председатели. Предложи още да се формират профилирани работни групи, да има повече представители на националните курорти и да се внесе нов правилник. Той заяви, БТК е единствената организация, която работи за подобряване на качеството на

кадрите в туризма. Г-н Лазаров призова обществени организации като БАТА, АБТГА за създаване на колективен трудов договор, за да се види, че бранша е единен. Като основен проблем очерта липсата на хора, които да бъдат обучавани. Той предложи да се тръгне от ситуационен анализ, какви са ни възможностите, легловата база, голямата застроеност.

Г-жа Ненкова приветства инициативата за сформирание на съвета като навременна и полезна, и допълни, че ситуацията с кадрите е много тежка, предвид редица обективни и субективни фактори като сезонност, образователна система, бизнеса. Тя насочи внимание в три насоки: 1. Аргументиране на необходимостта за запазване на приема на ученици и студенти в коледжите, висшето и средното образование. 2. Да се фокусираме върху проблемите със специалностите и програмите за обучение, които не са свързани с практиката. 3. Създаване на модел на взаимодействие между образованието и бизнеса. Тя отбеляза, че липсва партньорство, за разлика от чужбина например.

Г-н Преслав Димитров предложи в съвета да бъде включена Асоциация за управление на хора или някоя от другите асоциации на посредниците на пазара на труда.

Г-н Стаислав Новаков постави въпросът каква ще е ефективността на създадената структура, валидността на предложенията, към кой ще се отнасят и как това ще се случи. Той запита дали въпреки липсата на приет правилник, ще бъдат взети в предвид решенията от настоящата среща. Той коментира ситуацията с липсата на кадри от България и необходимостта от набавяне на кадри в туризма от чужбина. Той акцентира за необходимостта от представяне на писмо в Министерството на труда и социалната политика, за да бъде решен въпросът със студентите от ЕС, които желаят да работят в туристическия бранш в България.

Министър Ангелкова отговори, че ще бъдат изготвени протоколи с взетите решения, но за да бъде ефективен съвета трябва да се предлагат конкретни решения. Тя заяви, че на следващото заседание ще бъде приет правилник за дейността на съвета. Тя допълни още, че са провеждани работни срещи на Министър Калфин с бранша и е поел ангажмент за облекчение на процедурите по отношение на студентите от чужбина.

Министерството на туризма е проучило добрите практики на страни като Испания, Франция, Италия, Португалия, но преди да се приложи техния опит за професионално обучение в туризма, трябва да е ясно какви са нуждите на национално ниво, стана ясно по време на събитието. Затова е нужно и по-активно партньорство с бизнеса и работодателските организации.

Г-жа Елка Димитрова заяви, че в средата на април НС е приел Закон за трудовата миграция и трудовата мобилност, като в него е залегнал термина „сезонна заетост“, разписан за пръв път у нас, който ще урежда заетостта на студенти, които идват за практика. Тя допълни, че в момента се разработва правилника към закона, а относно досега действащите наредби поясни, че не са отменени. Г-жа Димитрова сподели, че в МТСП се разработват операции по линия на финансирането на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, т.е. с европейски средства – специална операция за лицата, заети в туризма, които искат да си повишат квалификацията през неактивния сезон, като са осигурени и стипендии. Тя добави, че с бюджетни средства се реализират проекти, всяка година се обучават хора със средно образование и по-ниско квалифицирани.

Г-жа Емилијана Димитрова пожела успех на инициативата и коментира, че за да се постигне успех е необходима обща работа между държавата и бизнеса. Тя коментира, че ги няма децата и дори да искаме по-голям прием, това не може да стане. Тя подкрепи идеята за предварителни анализи и прикани да се погледне списъка с професиите и да се види как се обучават хората, и подчерта необходимостта обучението да бъде организирано по друг начин. Тя коментира, че в момента върви промяна в закона за професионалното образование, което според нея е много добре структурирано в България. Тя акцентира, че ако професионалното образование не се подкрепи от бизнеса няма как то да успее. Обучението по туризъм в средното образование е едно от търсените обучения, а въпросът е какво ще покажем на учениците, добави тя.

Заместник-министър Георгиева отбеляза, че целта на сформирания съвет е именно да се осъществи връзката между всички заинтересовани страни.

Министър Ангелкова сподели, че вече е направено предложение към МОП,

специалността „Туризм“ да бъде от приоритетните специалности и да се разширят практическите стажове. Тя отбелязва, че е много важно да се дават предложения и към други закони, които в момента се разглеждат и призова присъстващите да следят за това, за да може да се реагира адекватно и навременно.

Г-жа Тания Джилянова коментира раздела за сезонната заетост в Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност, който влиза в сила от 21 май, тя добави, че е необходимо да бъде изготвен списък, разписан от министъра на труда. Тя призова за съдействие това да се случи по-бързо. На второ място заяви, че за да може да се ползват лица от трети страни е необходимо да има правилник в частта касаеща сезонна заетост, като апелира въпросът да се реши в най-кратки срокове, за да може да бъде приложен. Тя предложи ако е възможно да се възстанови стария режим за персонала с 6 месеца трудов стаж да се ползва обезщетение за безработица, като по този начин персонала би могъл да се ангажира за следващата година. Относно споменатият списък тя поясни, че на база на закона се изготвя списък на дейностите със сезонен характер, който всяка година се актуализира.

Г-жа Димитрова отвърна, че списъка се има в предвид и ще работят да бъде по-скоро изготвен, и уточни, че съгласувателната процедура по изготвяне на правилника изисква по-дълго време.

Доц. Д-р Братой Копринаров коментира, че ако искаме да подготвим кадрите в дългосрочен план трябва да се обсъди по-конкретно и подробно какво е необходимо да се направи за по-високото качество на кадри.

Г-н Марияна Добрева изказа опасение, че проблемите са много дълбоки, но най-важното е комисията да бъде работеща. Тя апелира да се помисли за онлайн платформа, необходима на младите хора, които излизат от университетите и си търсят работа, като по този начин би се облекчил процеса.

Г-н Димчо Тодоров сподели, че са съобщили по телевизията за отпускани европейски стипендии, които не са били за приоритетни отрасли, а за трудно развиващи се. Той призова да се направи предложение туризма да бъде стимулиран и подпомогнат като приоритетен отрасъл.

Доц. Д-р Преслав Димитров коментира, че всички присъстващи смятат туризма за привлекателен отрасъл. Той докарва два пъти повече приходи от IT сектора, смятан за приоритетен. Следователно трябва да се работи туризъм да бъде приоритетен.

В края на срещата заместник-министър **Георгиева** обобщи, че в срок до 10 юни се очакват предложения за правилника и тематични въпроси, които да бъдат обсъдени, както и предложения за работни групи. Тя допълни, че ще бъде изготвен и представен график на заседанията и уточни, че цялата информация ще бъде обобщена и представена до 25 юни, а на следващото заседание ще се приеме правилник за дейността на съвета, както и дневния ред и ще бъдат обособени работните групи.